

Bundel – PRO – schriftelijke agenda van 16 mei 2022

1.5 Opdrachtomschrijving evaluatie persrichtlijn

Toegevoegd op 13 mei 2022

Reactie [REDACTED] aan van Merwijk d.d. 13 mei 2022:

Beste 5.1(2)e

Geen [REDACTED] fte om over dit punt het woord te voeren. Wel wilde ik nav de opdrachtomschrijving voor de evaluatie van de persrichtlijn meegeven dat het mijns inziens ook van belang is om expliciet de ontwikkelingen mbt anonimiteit op zitting (zowel rechters als officieren als evt andere betrokken) te betrekken bij die evaluatie.

Dat is ook een onderwerp dat in mijn ogen op enig moment binnen de Regiegroep Veiligheid op tafel zal moeten komen (in een poging om tot enige uniformering te komen). Vooruitlopend daarop zijn rechtbank en parket Amsterdam in elk geval al bezig met het ontwerpen van zoveel mogelijk eenduidige afspraken over dit onderwerp.

20220504 oplegnotitie evaluatiepersrichtlijn.docx

20220318 evaluatie persrichtlijn voorstel.docx

Oplegnotitie

Presidentenvergadering / PRO

Onderwerp	[Zie de toelichting voor uitleg van de gevraagde informatie] Evaluatie persrichtlijn 2013
Archiefnaam	[wordt ingevuld door Bestuursondersteuning]
Datum	
Datum overleg	
Aangeboden door welk gremium/groep	Raad voor de rechtspraak, Barbara den Uijl
Concipient	5.1(2)e
Portefeuillehouder/ bestuurder	Henk Naves
Uitvoeringsagenda?	Valt onder prioriteit Uitvoeringsagenda : ☐ Verbeteren doorlooptijden en wegwerken achterstanden ☐ Versterken personeelsbeleid ☐ Verbeteren informatievoorziening x Valt niet onder een prioriteit uit de Uitvoeringsagenda
Aanleiding	
Aard bespreking	☐ Ter bespreking x Ter informatie ☐ Ter consultatie ☐ Ter besluitvorming ☐ Anders, namelijk....
Bijdragen geleverd door / afgestemd met ...	Diverse input en afgestemd met DB-Raad
Medezeggenschapsaspecten?	x Nee ☐ Ja Zo ja, toelichting status (zie document ' Toelichting oplegnotitie PRO ')? :
Privacy- en/of veiligheidsaspecten?	x Nee ☐ Ja Zo ja, toelichting status: Zo ja, is er contact opgenomen met functionaris gegevensbescherming of BVA en CISO (zie document ' Toelichting oplegnotitie PRO ')?
Vorige behandeling + genomen besluit(en)	
Relevante stukken	
Benodigde vergadertijd	
Samenvatting stuk, inclusief advies	Op 1 maart 2013 is de herziene persrichtlijn voor de Rechtspraak van kracht geworden. Deze richtlijn maakt duidelijk wat de uitgangspunten zijn bij de (pers)voorlichting van de gerechten en van welke (lokale) faciliteiten

	journalisten gebruik kunnen maken bij verslaglegging over rechtszaken. De landelijke persrichtlijn draagt bij aan een uniforme persvoorlichting door de rechtspraak. De persrichtlijn draagt bij aan het vertrouwen in en de openbaarheid van de Rechtspraak. Maatschappelijke ontwikkelingen maken dat een actualisatie van de huidige persrichtlijn nodig is. Denk hierbij aan de toenemende digitalisering, de roep om meer openbaarheid en verantwoording, nieuwe privacyregels, de toegenomen veiligheidsrisico's, maar ook de professionalisering van rechtbanktekeningen en veranderingen in het medialandschap zoals de groeiende invloed van sociale media. Ook ontwikkelingen binnen de Rechtspraak, zoals de nieuwe missie, visie en agenda, de groeiende inzet van livestreams van rechtszaken, het online bijwonen van rechtszaken door journalisten (zeker in coronatijd volop ingezet) en de voortdurende discussie over wie journalist is, onderstrepen de noodzaak van een evaluatie van de persrichtlijn. Daarnaast worden vanuit de journalistiek steeds vaker klachten geuit over de (onjuiste) toepassing van de persrichtlijn door gerechten, dus is het goed de huidige toepassing van de persrichtlijn in beeld te brengen en te evalueren. Het uiteindelijke doel is de persrichtlijn (en daarvan afgeleid het mediabeleid) van de Rechtspraak in overeenstemming te brengen met de nieuwe missie en visie van de Rechtspraak en aan te laten sluiten bij verwachtingen in de samenleving en van de journalistiek. Het PRO wordt geïnformeerd over de uitkomsten van deze evaluatie en zal uiteindelijk besluiten over de nieuwe persrichtlijn.
Bestuurlijke beslispunten	nvt
Vervolg (bestuurlijke) route/algemene opvolging na agendering	1. Start evaluatieonderzoek 2. Vanaf 2023: Terugkoppeling in PRO over uitkomsten evaluatie 3. Bespreking voorstel nieuwe persrichtlijn in PRO 4. Vaststellen nieuwe persrichtlijn
Communiceren met/ terugkoppelen aan...	
Concept-tekst PRO bericht	Op 1 maart 2013 is de herziene persrichtlijn voor de Rechtspraak van kracht geworden. Deze richtlijn maakt duidelijk wat de uitgangspunten zijn bij de (pers)voorlichting van de gerechten en van welke (lokale) faciliteiten journalisten gebruik kunnen maken bij verslaglegging over rechtszaken. De persrichtlijn draagt bij aan het vertrouwen in en de openbaarheid van de Rechtspraak. Verschillende ontwikkelingen maken dat een actualisatie van de huidige persrichtlijn nodig is. Denk hierbij aan de toenemende digitalisering, de roep om meer openbaarheid en verantwoording, nieuwe privacyregels, de toegenomen veiligheidsrisico's, maar ook de professionalisering van rechtbanktekeningen, veranderingen in het medialandschap of de groeiende inzet van livestreams van rechtszaken. Daarnaast worden vanuit de journalistiek steeds vaker klachten geuit over de (onjuiste) toepassing van de persrichtlijn door gerechten, dus is het goed de huidige toepassing van de persrichtlijn in beeld te brengen en te evalueren. Het uiteindelijke doel is de persrichtlijn (en daarvan afgeleid het mediabeleid) van de Rechtspraak in overeenstemming te brengen met de nieuwe missie en visie van de

	Rechtspraak en aan te laten sluiten bij verwachtingen in de samenleving en van de journalistiek. Het evaluatieonderzoek zal bestaan uit een kwalitatief en een kwantitatief deel. Rechters, raadsheren, journalisten, rechtbanktekenaars, officieren van justitie, advocaten en communicatiemedewerkers zal gevraagd worden hun ervaringen met de persrichtlijn 2013 te delen. Het onderzoek start dit jaar nog en wordt in 2023 afgerond.
--	---

Evaluatie persrichtlijn 2013 opdrachtomschrijving

Inleiding

De rechtspraak is in Nederland in beginsel openbaar. Dat staat met zoveel woorden in de wet. Het belangrijkste doel van die openbaarheid is om controle op rechterlijke beslissingen mogelijk te maken. Een zichtbare, openbare en controleerbare rechtspraak draagt bij aan het vertrouwen van de samenleving in die rechtspraak. De pers speelt daarbij een belangrijke rol. Media zijn de ogen van de samenleving in onze zittingszalen.

Op 1 maart 2013 is de herziene persrichtlijn voor de Rechtspraak van kracht geworden. Deze richtlijn maakt duidelijk wat de uitgangspunten zijn bij de (pers)voorlichting van de gerechten en van welke (lokale) faciliteiten journalisten gebruik kunnen maken bij verslaglegging over rechtszaken. De landelijke persrichtlijn draagt bij aan een uniforme persvoorlichting door de rechtspraak. De persrichtlijn draagt bij aan het vertrouwen in en de openbaarheid van de Rechtspraak.

Maatschappelijke ontwikkelingen maken dat een actualisatie van de huidige persrichtlijn nodig is. Denk hierbij aan de toenemende digitalisering, de roep om meer openbaarheid en verantwoording, nieuwe privacyregels, de toegenomen veiligheidsrisico's, maar ook de professionalisering van rechtbanktekeningen en veranderingen in het medialandschap zoals de groeiende invloed van sociale media. Ook ontwikkelingen binnen de Rechtspraak, zoals de nieuwe missie, visie en agenda, de groeiende inzet van livestreams van rechtszaken, het online bijwonen van rechtszaken door journalisten (zeker in coronatijd volop ingezet) en de voortdurende discussie over wie journalist is, onderstrepen de noodzaak van een evaluatie van de persrichtlijn. Daarnaast worden vanuit de journalistiek steeds vaker klachten geuit over de (onjuiste) toepassing van de persrichtlijn door gerechten, dus is het goed de huidige toepassing van de persrichtlijn in beeld te brengen en te evalueren.

Het uiteindelijke doel is de persrichtlijn (en daarvan afgeleid het mediabeleid) van de Rechtspraak in overeenstemming te brengen met de nieuwe missie en visie van de Rechtspraak en aan te laten sluiten bij verwachtingen in de samenleving en van de journalistiek. Het PRO wordt geïnformeerd over de uitkomsten van deze evaluatie en zal uiteindelijk besluiten over de nieuwe persrichtlijn.

Afbakening

De evaluatie van de persrichtlijn start terwijl er een aantal aanpalende ontwikkelingen loopt. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het formuleren van een livestreambeleid (opdracht ligt bij het LOC), de pilot met versnelde toegang voor rechtbankjournalisten in het kader van betere bescherming (moet nog starten) en de opdracht aan de werkgroep accreditatie journalisten om te onderzoeken of een accreditatiesysteem een oplossing biedt in het vraagstuk wie is journalist. Deels worden die ontwikkelingen in algemene zin meegenomen in het evaluatieonderzoek en deels worden de uitkomsten van deze ontwikkelingen meegenomen bij het daadwerkelijk aanpassen van de persrichtlijn. Het kan dus zo zijn dat de pilot versnelde toegang of de werkgroep accreditatiesysteem eerder dan de afronding van het evaluatieonderzoek met voorstellen komen, het zou goed zijn om dan toch definitieve besluitvorming hierover te laten plaatsvinden, nadat het evaluatieonderzoek is afgerond.

Doelstelling evaluatie persrichtlijn

Lever een onderzoeksrapport op dat in beeld brengt hoe de persrichtlijn 2013 in de praktijk functioneert en wat er nodig is om de persrichtlijn (en daarvan afgeleid het mediabeleid) in overeenstemming te brengen met de nieuwe missie en visie van de Rechtspraak en aan te laten sluiten bij de verwachtingen in de samenleving.

Daarnaast geeft het onderzoek inzicht in de ontwikkelingen op het gebied van media, rechtspraak en openbaarheid, vooral met het oog op de toekomst. Het op te leveren onderzoeksrapport geeft aanbevelingen voor het actualiseren van de persrichtlijn (wat en hoe) en biedt handvatten voor (uniforme) toepassing van de persrichtlijn in de dagelijkse praktijk. Het onderzoek zou ook een aanbeveling moeten bevatten voor de frequentie waarmee de nieuwe persrichtlijn geëvalueerd en geactualiseerd moet worden.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestaat uit twee losse delen en maakt gebruik van mixed methods.

Allereerst een literatuurstudie en daarnaast een onderzoek dat bestaat uit een combinatie van kwantitatief (enquête) en kwalitatief (verdiepende interviews) onderzoek, resulterend in één onderzoeksrapport met aanbevelingen.

Literatuurstudie

De literatuurstudie (denk met name aan rechtssociologische literatuur) levert een overzicht op van de beschreven maatschappelijke ontwikkelingen en moet inzicht geven in ontwikkelingen en mogelijkheden op het terrein van de openbaarheid van de Rechtspraak in relatie tot de media. Hoe verhoudt de persrichtlijn en het aanpalende mediabeleid van de Nederlandse rechtspraak zich tot de werkwijze van bijvoorbeeld de Hoge Raad, Raad van State, het EHRM, Hof van Justitie of met de ons omringende landen. In dit overzicht worden ook nieuwe wetgeving en recente rechterlijke uitspraken (al dan niet van Europese rechters) betrokken over openbaarheid en media (jurisprudentie-analyse).

De literatuurstudie sluit af met aanbevelingen voor (het actualiseren van) de persrichtlijn en het aanpalende mediabeleid van de rechtspraak.

Kwantitatief en kwalitatief onderzoek

Onderzoeksvragen

Achtergrond: journalisten moeten in staat worden gesteld hun werk goed te doen, in casu wil dat zeggen; het controleren van de rechtspraak als een van de drie staatsmachten. De externe openbaarheid van de rechtspraak is een belangrijk beginsel in een democratische rechtsstaat.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt daarom als volgt: welke aanpassingen in de persrichtlijn (en daarvan afgeleid het mediabeleid) zijn nodig om de openbaarheid van Rechtspraak invulling te geven?

Onderzoeksvraag 1: Welke knelpunten kent de persrichtlijn in de huidige vorm?

Denk daarbij onder andere aan de volgende onderwerpen (niet uitputtend):

- Zijn de faciliteiten voor journalisten voldoende en ontvangen zij informatie tijdig om hun werk goed te kunnen doen?
- Kunnen rechters en communicatiecollega's de persrichtlijn adequaat toepassen in de dagelijkse praktijk?
- Motiveren van het afwijzen van opnameverzoeken
- Opnemen van de feitenbehandeling in strafzaken
- Hoe functioneert de richtlijn voor (live) verslaggeving?
- Hoe functioneert de richtlijn voor rechtbanktekkenaars?
- Hoe functioneert de richtlijn voor audiovisuele registratie van rechtszaken via televisie en/of internet?
- Hoe functioneert de persrichtlijn voor verslaggeving op sociale media?
- Hoe functioneert de richtlijn voor het agenderen van zittingen door journalisten?
- Hoe functioneert de richtlijn voor opvragen van zaaksgegevens, dossiers en (oude) uitspraken?

Onderzoeksvraag 2: Naar aanleiding van het antwoord op onderzoeksvraag 1; wat moeten gerechten en Raad doen om media in staat te stellen hun werk goed te kunnen doen en welke aanpassingen/actualisering zijn nodig om de gevonden knelpunten weg te nemen?

Betrokkenen

De volgende belanghebbenden wordt gevraagd aan het kwalitatieve en kwalitatieve evaluatieonderzoek mee te werken:

- Rechters en raadsheren (waaronder ook raadsheren Hoge Raad en staatsraden Raad van State)
- Persrechters en persraadsheren
- Journalisten en rechtbanktekkenaars (van de audiovisuele en schrijvende pers)
- Officieren van Justitie en advocaten-generaal (waaronder ook persofficieren)
- Advocaten
- Communicatieadviseurs rechtspraak

Opdrachtgevers

Raad en presidenten, meer concreet Voorzitter Raad en voorzitter presidentenvergadering

Gedelegeerd opdrachtgevers

5.1(2)e (voorzitter landelijke persrechtersvergadering)

5.1(2)e (hoofd Communicatie Raad voor de rechtspraak)

Projectleider

Taak:

De projectleider is verantwoordelijk voor het aansturen van het onderzoeksteam en de dagelijkse leiding en coördinatie van het onderzoek. De projectleider neemt ook het voortouw in het uitwerken van gedetailleerdere plannen en voorstellen voor presentatie van het onderzoek en aanbevelingen, daadwerkelijke actualisering van de persrichtlijn en maakt het implementatieplan en begeleidt de implementatie.

*Vacature

Begeleidingscommissie

Taak:

De begeleidingscommissie begeleidt projectleider en gedelegeerd opdrachtgevers bij het uitvoeren van de evaluatie van de persrichtlijn. De commissie is betrokken bij de uitvoering van het onderzoek (literatuurstudie, kwalitatief en kwantitatief), bespreekt de resultaten en de aanbevelingen, denkt mee over de voorstellen tot actualisering en implementatie van een nieuwe richtlijn. De verwachting is dat de begeleidingscommissie een keer of 5 à 6 (virtueel) bijeenkomt en de tijdsbesteding in totaal zo'n 24-32 uur zal bedragen (over een looptijd van 8 maanden ongeveer).

1. Voorzitter landelijke persrechtersvergadering
2. Hoofd Communicatie Rvdr
3. Afgevaardigde werkgroep transparantie LOC
4. Onderzoeker Rvdr
5. Persrechter tevens lid LOV
6. Lid expertisegroep persrichtlijn 2013 (rechter)
7. Lid expertisegroep persrichtlijn 2013 (rechter)
8. Journalist uit het collectief van rechtbankverslaggevers
9. Strafrechter (MK-voorzitter)
10. Civiele rechter (MK-voorzitter liefst uit Den Haag tegen de Staat)

Vervolg

Als het onderzoeksrapport gereed is, is het voorstel voor vervolg als volgt. Hier wordt in een latere fase door de projectleider een gedetailleerder plan voor uitgewerkt:

- Uitkomsten bespreken in persrechtersvergadering, LOC, PRO, verschillende LOV's en (afvaardiging begeleidingsgroep), met journalisten en andere deelnemers aan het onderzoek
- Voorstel voor opdrachtgevers: aanpassing persrichtlijn
- Presentatie van de persrichtlijn aan betrokken partijen
- Implementatie, aan de hand van een apart implementatieplan
- Vorming van een nieuwe expertisegroep persrichtlijn
- Bewaken uniforme toepassing persrichtlijn

Financiën

Het evaluatieonderzoek wordt bekostigd door de Raad voor de rechtspraak. Er is een bedrag van 50.000 euro gereserveerd.

Tijdspad

Q1 2022 Formuleren onderzoeksvraag
Q2 2022 Uitzetten aanbesteding
Q3 2022 Starten onderzoeksproject
Q3/Q4 2022 onderzoek afgerond
Q4 2022/Q1 2023 rondje langs de velden
Q1 2023 besluitvorming en implementatie

Bundel – PRO – schriftelijke agenda van 15 mei 2023

- 1.12 Update PRO persrichtlijn accreditatie en passen
20230508 Oplegnotitie PRO stukken media.docx
20200508 update PRO persrichtlijn accreditatie en passen.docx

Oplegnotitie

Presidentenvergadering / PRO

Onderwerp	[Zie de toelichting voor uitleg van de gevraagde informatie]
Archiefnaam	[wordt ingevuld door Bestuursondersteuning]
Datum	8 mei 2023
Datum overleg	15 mei 2023
Aangeboden door welk gremium/groep	Afdeling communicatie Rvdr
Concipient	5.1(2)e & 5.1(2)e
Portefeuillehouder/ bestuurder	Henk Naves en Julia Mendlik
Uitvoeringsagenda?	Valt onder prioriteit Uitvoeringsagenda: ☐ Onze mensen: vinden, binden en boeien. x Toegankelijke en digitale rechtspraak ☐ Tijdige rechtspraak; ☐ Kwaliteit van ons primaire proces; ☐ Valt niet onder een prioriteit uit de Uitvoeringsagenda
Aanleiding	
Aard bespreking	☐ Ter bespreking x Ter informatie ☐ Ter consultatie ☐ Ter besluitvorming ☐ Anders, namelijk....
Bijdragen geleverd door / afgestemd met ...	Henk Naves en Julia Mendlik
Medezeggenschapsaspecten?	x Nee ☐ Ja Zo ja, toelichting status (zie document ‘Toelichting oplegnotitie PRO’)? :
Privacy- en/of veiligheidsaspecten?	x Nee ☐ Ja Zo ja, toelichting status: Zo ja, is er contact opgenomen met functionaris gegevensbescherming of BVA en CISO (zie document ‘Toelichting oplegnotitie PRO’)?
Vorige behandeling + genomen besluit(en)	nvt
Relevante stukken	nvt
Benodigde vergadertijd	nvt
Samenvatting stuk, inclusief advies	Stand van zaken verschillende trajecten rond journalisten

Bestuurlijke besispunten	nvt
Vervolg (bestuurlijke) route/algemene opvolging na agendering	
Communiceren met/ terugkoppelen aan...	
Concept-tekst PRO bericht	Klik hier voor aandachtspunten, tips en adviezen voor een toegankelijke tekst.

aan DB-Raad: Henk Naves en Julia Mendlik Ter informatie aan PRO
van 5.1(2)e
datum 8 mei 2023
onderwerp Update evaluatieonderzoek persrichtlijn | accreditatie

Stand van zaken evaluatieonderzoek persrichtlijn Accreditatie journalisten en pilot passen journalisten

Inleiding

Er speelt op dit moment een drietal onderwerpen rondom journalisten:

- De evaluatie van de persrichtlijn
- Accreditering van journalisten
- Pilot toegangspassen journalisten

In dit memo een overzicht van de stand van zaken.

Evaluatie persrichtlijn

Onderzoeksfase is afgerond. Er wordt nu gewerkt aan een eindrapport. Dit eindrapport wordt daarna in verschillende gremia besproken, een voorstel hiertoe volgt. Daarna wordt een voorstel geschreven voor een geactualiseerde richtlijn en volgt een implementatievoorstel.

Inhoudelijk

In het eindrapport wordt antwoord gegeven op hoofdvragen van de evaluatie:

1. Hoe functioneert de richtlijn in de praktijk: zijn er knelpunten en hoe wordt daarmee omgegaan?
2. Waar biedt de richtlijn onvoldoende kaders voor de praktijk van vandaag? Tot welke dilemma's leidt dit in de praktijk?
3. Welke aanpassingen zijn nodig en mogelijk om de richtlijn op de huidige tijd te laten aansluiten?

Accreditatiebeleid journalisten

De problematiek rond de discussie 'wie is journalist' is ook aan de orde in de evaluatie van de persrichtlijn. In overleg met Raad en voorzitter presidentenvergadering is besloten de uitkomsten van de evaluatie af te wachten voordat er definitieve besluitvorming over het accreditatiebeleid plaatsvindt.

Inhoudelijk

Een conceptversie van een accreditatiebeleid voor de Rechtspraak is gereed. Dit is besproken met verschillende belanghebbenden waaronder de Nederlandse vereniging van journalisten, het Genootschap van hoofdredacteuren, het collectief van rechtbankverslaggevers, verschillende (hoofd)redacteuren van regionale media, de hoofdredactie van RTL Nieuws en NOS, SBS6, het Parket-Generaal en een lokaal parket.

datum 26 april 2023
onderwerp Update evaluatieonderzoek persrichtlijn | accreditatie
pagina 2 van 2

Er blijkt draagvlak te zijn voor het instellen van een accreditatiebeleid, maar tegelijkertijd zijn er zorgen over het gebrek van uniformiteit binnen de Rechtspraak (en uniforme toepassing van een dergelijk beleid) en het creëren van een forse administratieve last voor journalisten en de eigen Rechtspraakorganisatie.

Pilot toegangspassen

De pilot toegangspassen voor journalisten gaat op 22 mei starten. Het gaat hier om een beperkte proef waarbij ongeveer 50 journalisten, aangesloten bij het collectief van rechtbankjournalisten, op vertoon van een nieuw gemaakte pas versnelde toegang krijgen tot gerechtsgebouwen. De pilot duurt 6 maanden. Daarna is duidelijk of een speciale pas onderdeel kan uitmaken van het accreditatiebeleid voor journalisten.

Hoe verder

Voor het draagvlak binnen en buiten de Rechtspraak is het belangrijk om, voordat een (hernieuwde) persrichtlijn (die mogelijk **beleid voor de openbaarheid van de rechtspraak** kan gaan heten) wordt ingevoerd, eerst besproken wordt met diverse gremia:

- Presidenten Raad Overleg
- Landelijke persrechtervergadering
- Expertisegroep persrichtlijn
- LOC | liefst in meerdere sessies waarbij ook persvoorlichters aansluiten
- Openbaar ministerie
- Advocatenorde
- Vertegenwoordigingen van journalisten
- GLO en wellicht zelfs enkele LOV's

Een concreet voorstel hiertoe volgt op korte termijn.

Globale planning

2^e helft 2023

- gesprekken met diverse gremia
- schrijven nieuwe richtlijn en implementatievoorstel
- afspraken over accreditatie

1^e helft 2024

- invoering hernieuwd beleid
- aandacht voor training en opleiding
- rondgang langs alle gerechten om hernieuwd beleid toe te lichten en vragen en bezwaren te beantwoorden en/of weg te nemen.

Oplegnotitie	
PRO/Presidentenvergadering/DB PV Raad	
Onderwerp	Evaluatie en herziening persrichtlijn
Datum	11 maart 2024
Datum overleg	20 maart 2024 DB-Raad – 8 april 2024 PRO
Aangeboden door (welk gremium of welke persoon/afdeling)	Communicatie Rvdr – Project evaluatie Herziening persrichtlijn
Opsteller	5.1(2)e [REDACTED]
Portefeuillehouder/ bestuurder	Henk Naves, Julia Mendlik
Aard bespreking	☒ Ter bespreking ☐ Ter informatie ☐ Ter consultatie ☐ Ter besluitvorming ☐ Anders, namelijk....
Relevante stukken	• 230508 Rechtspraak - DEF rapport inzake evaluatie persrichtlijn • 230912 Rechtspraak - samenvatting interviews presidenten
Aanleiding	Evaluatie en herziening persrichtlijn
Samenvatting stuk	Na de evaluatie van de persrichtlijn zijn, zoals besproken met DB-Raad, 4 projecten uitgewerkt om te komen tot een vernieuwde persrichtlijn en werkwijze namelijk: 1. Accreditatie journalisten 2. Informatievoorziening aan journalisten 3. Vernieuwde persrichtlijn (nieuwe tekst) 4. Introductie vernieuwde persrichtlijn De notitie beschrijft de stappen die gezet en beschrijft de beslissingsrichting die na de bespreking aan het PRO gevraagd gaat worden. De beslissingsrichting kan na de bespreking op 8 april aangepast worden aan de hand de reacties en opmerkingen van het PRO.
Advies	Bespreken en ondersteunen van de richting die voorgesteld wordt zodat het PRO in mei/juni/juli kan beslissen.
Bestuurlijke bespreekpunten	De uitkomst van het evaluatieonderzoek Persrichtlijn 2013 is de basis voor de vervolgstappen die gezet zijn om te komen tot een hernieuwde persrichtlijn. De bespreking is om het PRO het evaluatieonderzoek aan te bieden, te informeren over de stappen die gezet zijn en het ophalen van opmerkingen en reacties. Daarna volgen beslissingen. Zoals ook blijkt uit de evaluatie, is het uiterst lastig is om tot consensus te komen als gaat over een uniforme werkwijze

	in alle gerechten. Samengevat wachten ons twee dilemma's, namelijk een goede balans tussen openbaarheid en beslotenheid/veiligheid etc en een uniforme toepassing van de afspraken bij alle gerechten. Uiteindelijk zal aan het PRO (pas na de bespreking op 8 april) om een beslissing gevraagd worden over: 1. Accreditatie journalisten 2. Informatievoorziening aan journalisten 3. Vernieuwde tekst persrichtlijn 4. Introductie vernieuwde tekst persrichtlijn en werkwijze Pilot toegangspassen De uitkomst van de pilot toegangspassen en de vervolgstappen wordt ook besproken/toegelicht. Dit is geen direct gevolg van de evaluatie van de persrichtlijn maar raakt het onderwerp wel. Het is geenszins de bedoeling om iedereen die als journalist geaccrediteerd wordt in het voorstel, een toegangspas te verstrekken. Met de journalistiek moet een vervolgoverleg plaatsvinden waarin het gaat over regie en meer duidelijkheid over wie in aanmerking zou moeten komen voor een toegangspas.
Bijdragen geleverd door / afgestemd met ...	Werkbezoeken bij organisaties die veel met pers te maken hebben. Evaluatieonderzoek persrichtlijn en aanbevelingen is opgeleverd door onderzoeker 5.1(2)e, bureau Haagse Beek. Interviews gehouden met: • Presidenten • Rechters/raadsheren • Persvoorlichters ZM • OM – persvoorlichters en OvJ's • Journalisten (landelijk en regionaal) • Advocaten Begeleidingscommissie evaluatieonderzoek bestond uit vertegenwoordigers van de journalistiek, rechters, communicatieadviseurs en persvoorlichters (ZM) van verschillende rechtbanken en hoven. Onderzoeksafdeling Raad (5.1(2)e) is meerdere keren geconsulteerd over de uitvoering van het onderzoek.

	Leden van de werkgroepen naar aanleiding van de evaluatie zijn rechters, communicatieadviseurs en persvoorlichters (ZM) uit een allerlei verschillende rechtbanken en hoven. Accreditatievraagstuk is uitgewerkt door werkgroep bestaande uit persvoorlichters en hoofden communicatie en besproken met de Nederlandse Vereniging van Journalisten. Herziening van de persrichtlijn is en wordt besproken met OM. Informatievraagstuk is besproken met: - Expertgroep Burgerlijk Procesrecht - 5.1(2)e Raad Met IVO is besproken welke mogelijkheden IVO heeft voor het beveiligd digitaal aanbieden van informatie. Met DB-Raad (Henk Naves en Julia Mendlik – voorheen Marieke Koek) is de voortgang van de evaluatie en de te nemen vervolgstappen een aantal keer besproken.	
Vorige behandeling + genomen besluit(en)	Overleg	Vergaderdatum
	☐ SBO ☐ KPO ☐ Raad voor de rechtspraak ☐ Anders ☐ N.v.t.	
Medezeggenschap (COR, Cva)?	☐ Advies ☐ Instemming ☐ Kennisneming ☒ n.v.t. Zo ja, toelichting status: op een later moment worden COR en Cva geïnformeerd	
Uitvoeringsagenda?	Valt onder prioriteit <u>Uitvoeringsagenda</u>: ☐ Onze mensen: vinden, binden en boeien. X Toegankelijke en digitale rechtspraak ☐ Tijdige rechtspraak; ☐ Kwaliteit van ons primaire proces; ☐ Valt niet onder een prioriteit uit de Uitvoeringsagenda	
Verwachte financiële gevolgen/dekking	1. Kosten per gerecht 50.000 – 75.000 euro (gebaseerd op de kosten die 2 gerechten reeds betalen voor het produceren van verrijkte perslijsten) – gerechten dienen hiervoor zelf budget ter beschikking te stellen. 2. Investering n.t.b. bedrag t.b.v. systeem informatievoorziening	

Verwachte gevolgen organisatiecapaciteit	Zal direct gevolgen hebben voor de capaciteit van IVO – welke gevolgen moet nader onderzocht worden.
Vertrouwelijkheid en/of Privacy en/of veiligheidsaspecten	Informatievoorziening ziet op privacy gevoelige aspecten. De functionaris gegevensbescherming zal ook betrokken worden bij het voorstel Informatievoorziening.
Algemene opvolging na besluitvorming/agendering	De opbrengst van deze bespreking wordt meegenomen bij de uitwerking van de voorstellen. De onderwerpen komen ter besluitvorming terug in het PRO van mei of juni 2024.
Communiceren met/ terugkoppelen aan...	Aan de invoering van de vernieuwde persrichtlijn zit een communicatietraject gekoppeld.
Concept-tekst PRO bericht <i>(In principe niet van toepassing als stuk ter informatie wordt aangeboden)</i>	ntb

aan Werkgroep Evaluatie persrichtlijn
van Projectgroep Informatieverstrekking
5.1(2)e - Rvdr,
5.1(2)e - rb Rotterdam,
5.1(2)e - rb Den Haag)
datum 24 juli 2024 – bijgewerkt 10 december 2024
onderwerp Voorstel nadere uitwerking uniforme informatieverstrekking
aan pers (en publiek)

Voorstel nadere uitwerking uniforme informatieverstrekking aan pers (en publiek)

Dit voorstel is geactualiseerd naar aanleiding van de DPIA en FG-advies.

Aanleiding

Een van de aanbevelingen naar aanleiding van de evaluatie van de persrichtlijn was de informatieverstrekking aan de pers te verbeteren door het vergroten van de uniformiteit en de kwaliteit van de verstrekte informatie. Eind 2023 heeft de projectgroep Informatieverstrekking daarvoor een eerste voorstel gedaan. Dit voorstel is in mei 2024 positief besproken in het PRO. Daarna is de werkgroep aan de slag gegaan met de verdere uitwerking van het voorstel. Op dit voorstel kwam in het PRO van september 2024 een voorlopig akkoord, in afwachting van de afronding van de DPIA. Gedurende dit traject is er advies ingewonnen bij de landsadvocaat en is er een FG-advies ontvangen op de DPIA. Dit alles is verwerkt in dit document.

1. Het belang van goede informatie voor pers (en publiek)

Om de journalistiek in staat te stellen zijn informerende en controlerende rol uit te voeren, dient de Rechtspraak journalisten tijdig te voorzien van informatie over aankomende rechtszaken. Deze verplichting wordt bevestigd in het arrest van de Hoge Raad¹ van april 2023 over openbaarheid van civiele procedures. Hierin wordt gesteld dat 'gerechten ervoor verantwoordelijk zijn om aan eenieder die dat verzoekt, tijdig informatie te verschaffen over de plaats en het tijdstip van openbare zittingen'.

Ook de journalistiek zelf wijst regelmatig op het grote belang van goede informatieverstrekking over aankomende rechtszaken voor de uitoefening van haar werk².

Een goede informatieverstrekking aan de pers – en via de pers ook aan het publiek – versterkt bovendien het openbare karakter van de rechtspraak en draagt bij aan de missie van de Rechtspraak om transparanter en toegankelijker te worden.

2. Het voorstel in het kort

De informatie die de Rechtspraak aan de pers verstrekt, moet journalisten in staat stellen op basis van beknopte informatie de afweging te maken of een zitting relevant genoeg is om bij te wonen

¹ Zie: [ECLI:NL:HR:2023:658](#)

² Zie bijvoorbeeld de *Position paper* van de Nederlandse Vereniging van Journalisten over Het belang van toegang tot rechtbankinformatie voor journalisten (gericht aan de Raad voor de rechtspraak dd. 12/03/2024).

datum 24 juli 2024
onderwerp Voorstel nadere uitwerking uniforme informatievoorziening aan pers en publiek
pagina 2 van 5

en er verslag van te doen. Daarom stelt de werkgroep voor om voor de meeste zaakstromen die in het openbaar worden behandeld, te gaan werken met verrijkte zittingslijsten. Dit zijn zittingslijsten met daarop per zaak de volgende informatie³:

- datum, plaats en aanvangstijd van de zitting;
- de namen van de betrokken procespartijen; Voor strafzaken geldt dat van de verdachte(n) de naam, maar ook de leeftijd wordt vermeld, net als naam en leeftijd van eventuele slachtoffers. Alleen voor minderjarige slachtoffers in bijvoorbeeld zedenzaken wordt een uitzondering gemaakt en wordt volstaan met de aanduiding: minderjarig slachtoffer en aanduiding geslacht.
- een korte omschrijving van de aard van de zaak (denk aan plaats/regio, beschrijving misdrijf of geschil, of onderzoeks- of beleidsterrein in geval van bestuursrecht). Hiervoor wordt het onderliggende verzoekschrift of de dagvaarding gebruikt.

In eerste instantie gaat het daarbij om de volgende zaakstromen (zie ook de nadere uitwerking later in dit document):

- Bestuursrecht: voorlopige voorzieningen, meervoudige kamer en enkelvoudige kamer, met uitzondering van arbeidszaken ambtenaren en vreemdelingen- en asielzaken.
- Civielrecht: kort gedingen handel (niet kanton) en mondelinge behandelingen van handelszaken.

Strafrecht: Regie en pro formazittingen en inhoudelijke behandelingen van de meervoudige kamer. Op termijn worden hier ook de zittingen van de politierechter aan toegevoegd. Voor de informatieverstrekking zijn verder nog de volgende punten van belang:

- Alle informatie wordt onder embargo aan de pers verstrekt. Een zaak kan immers worden ingetrokken voor de openbare behandeling op zitting. En dan heeft de rechtszaak in feite niet bestaan.
- Verstrekking van de informatie gebeurt via een beveiligde online bestandenpostbus. Deze is alleen toegankelijk voor journalisten die door de Rechtspraak zijn geaccrediteerd op basis van de Persrichtlijn 2025 en voor communicatiemedewerkers van de gerechten.
- Aanvragen voor toegang tot de online bestandenpostbus worden centraal geregistreerd en beoordeeld op basis van het nieuwe accreditatiebeleid.
- Journalisten die toegang willen tot de beveiligde informatie gaan ermee akkoord dat ze de privacy van de betrokkenen respecteren. Met de Nederlandse Vereniging van Journalisten worden heldere afspraken gemaakt om deze privacy (en het embargo dat op de informatie rust) te garanderen.
- Er zal nog nader worden onderzocht welke technische waarborgen mogelijk zijn om scraping en delen van informatie zoveel mogelijk te voorkomen.
- De lijsten van alle gerechten worden gemaakt op basis van een vast format en in een vaste lay-out.

datum	24 juli 2024
onderwerp	Voorstel nadere uitwerking uniforme informatievoorziening aan pers en publiek
pagina	3 van 5
	- De lijsten worden ten minste 1 week voorafgaand aan de zitting door de gerechten gepubliceerd in de online bestandenpostbus. - De lijsten blijven na de zitting 2 weken beschikbaar. Daarna worden ze door de gerechten verwijderd.

3. Bestuur en civiel: verrijkte zittingslijsten

Het invoeren van verrijkte zittingslijsten in bestuurs- en civiele zaken betekent een flinke breuk met de huidige praktijk. Momenteel zijn er op dit punt namelijk grote verschillen tussen de gerechten. Sommige gerechten verstrekken (veelal slecht leesbare) handmatige scans van dagvaarding en verzoekschriften, andere gerechten verstrekken zeer beperkte geautomatiseerde zittingslijsten en in sommige gevallen wordt zelfs geen enkele informatie over een of beide rechtsgebieden verstrekt. Het invoeren van uniforme, verrijkte zittingslijsten zou dan ook een grote stap vooruit zijn in kwaliteit en gebruiksvriendelijkheid van de informatie die aan de pers wordt verstrekt. Het zal voor journalisten makkelijker worden om te bepalen welke zaak bij te wonen. Dit draagt bij aan de openbaarheid en de toegankelijkheid van de rechtspraak.

Zaakstromen

Zoals eerder benoemd, stelt de projectgroep voor om de tijd en energie in eerste instantie te richten op de zaakstromen waarvoor de meeste belangstelling bij de pers bestaat. Voor bestuursrecht gaat het dan om de openbare behandelingen van voorlopige voorzieningen, meervoudige kamer en enkelvoudige kamer, met uitzondering van arbeidszaken ambtenaren en vreemdelingen- en asielzaken (vanwege de beperkte belangstelling voor deze zaken bij de pers). Voor het civielrecht gaat het om openbare behandelingen van kort gedingen en mondelinge behandelingen van handelszaken. Door deze focus blijft het implementeren van de nieuwe werkwijze behapbaar in tijd en middelen.

Op termijn zou kunnen worden bekeken of het zinvol en wenselijk is de civiele lijsten uit te breiden met de mondelinge behandeling van kantonzaken. Omdat het hierbij om zeer grote aantallen zaken gaat, zou dit wel een aanzienlijke extra investering vragen in tijd en geld.

Welke gegevens?

Op de lijsten komen per zaak de volgende gegevens te staan:

- datum, plaats en aanvangstijd van de zitting;
- de namen van de betrokken procespartijen;
- een korte omschrijving van de aard van de zaak (denk aan plaats/regio, beschrijving geschil, of onderzoeks- of beleidsterrein in geval van bestuursrecht).

Werkwijze

De verrijkte zittingslijsten worden gemaakt onder beheer en verantwoordelijkheid van de afdeling communicatie van elk gerecht. Het is aan de gerechten zelf om te bepalen hoe ze daarbij te werk gaan, zolang het vaste format voor de lijsten maar wordt aangehouden. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de mate waarin de griffies worden ingeschakeld voor het aanleveren van de kale zittingslijsten uit ZRP en Berber. Ook zullen per gerecht afspraken moeten worden gemaakt hoe de betreffende dagvaarding en verzoekschriften worden aangeleverd aan de afdeling communicatie.

datum 24 juli 2024
onderwerp Voorstel nadere uitwerking uniforme informatievoorziening aan pers en publiek
pagina 4 van 5

Ook voor het daadwerkelijke produceren van de verrijkte zittingslijsten, inclusief het schrijven van de samenvatting op basis van het verzoekschrift of dagvaarding, is het aan de gerechten om te kiezen voor een werkwijze die bij hun situatie past. Een gerecht kan ervoor kiezen de lijsten zelf te maken of om dit uit te besteden aan een externe partij. Dat kan een lokale partij zijn, maar de projectgroep adviseert gerechten – vanuit het oogpunt van efficiency en uniformiteit – hierin zo veel mogelijk gezamenlijk op te trekken. In dat geval kan, gecoördineerd door de Raad voor de rechtspraak, via een aanbestedingstraject een externe partij worden geselecteerd die de lijsten gaat maken voor meerdere (of alle) gerechten.

De gerechten zijn er zelf verantwoordelijk voor dat de lijsten ten minste één week voorafgaand aan de zitting in de online postbus worden gepubliceerd en 2 weken na de zitting worden verwijderd.

4. Strafrecht: verrijkte zittingslijsten

Het maken van verrijkte zittingslijsten voor het bestuursrecht en civielrecht biedt een oplossing voor het probleem dat er door de grote variatie in onderliggende 'brondocumenten' (verzoekschriften, dagvaardingen), op dit moment geen geschikte manier is om de benodigde informatie op een uniforme, overzichtelijke en zorgvuldige manier aan de pers te verstrekken. Ten aanzien van het strafrecht ligt dit anders. De basis van iedere strafzaak is de tenlastelegging. Deze is in vorm, inhoud en uiterlijke verschijning in alle arrondissementen grotendeels hetzelfde. Bovendien is hij digitaal beschikbaar.

Op dit moment wordt door de gerechten verschillend met de tenlastelegging omgegaan. Zes van de elf rechtbanken verstrekken de tenlastelegging via de online bestandenpostbus. Drie rechtbanken werken met zelfgemaakte samenvattingen. Twee rechtbanken verstrekken geautomatiseerde, zeer beknopte zittingslijsten. De hoven verstrekken lijsten met daarop de ten laste gelegde feiten en een samenvatting van het vonnis in eerste aanleg. In alle gevallen bevat de verstrekte informatie de naam van de verdachte. Zes rechtbanken en één gerechtshof verstrekken daarnaast ook de namen van slachtoffers. Eén rechtbank verstrekt die informatie alleen als een slachtoffer is overleden. De overige gerechten verstrekken deze gegevens niet.

Het gebrek aan eenheid is het gevolg van een al lang lopende discussie binnen het LOC (Landelijk Overleg Communicatie) over de vraag of de rechtspraak de tenlastelegging met het oog op de privacy van de betrokkenen wel mag verstrekken. Tegenstanders voeren daarbij ook aan dat de tenlastelegging een document van het OM is en dat het ook om die reden niet aan de Rechtspraak is om deze met de pers te delen.

Met ingang van de nieuwe persrichtlijn (1-6-2025) zal de Rechtspraak enkel en alleen nog de informatie aanbieden zoals beschreven in deze notitie. Er worden dus geen tenlasteleggingen meer gedeeld. Dit vraagt voor een aantal gerechten een grote aanpassing, zeker ook omdat het proces om te komen tot het aanbieden van verrijkte zittingslijsten aan de pers waarschijnlijk niet voor Q4 2025 is afgerond vanwege de aanbestedingsverplichting. Vanaf 1 juni 2025 bevat de informatie die aan de pers aangeboden wordt de volgende gegevens:

datum 24 juli 2024
onderwerp Voorstel nadere uitwerking uniforme informatievoorziening aan pers en publiek
pagina 5 van 5

Met ingang van de nieuwe persrichtlijn zal de Rechtspraak enkel en alleen nog verrijkte zittingslijsten aanbieden aan de pers met daarop vermelding van de volgende gegevens:

- datum, plaats en aanvangstijd van de zitting;
- de namen van de betrokken procespartijen. Van de verdachte wordt ook de leeftijd vermeld. Ook naam en leeftijd van slachtoffers worden opgenomen. Alleen voor minderjarige slachtoffers in bijvoorbeeld zedenzaken wordt een uitzondering gemaakt en wordt volstaan met de aanduiding: minderjarig slachtoffer en aanduiding geslacht.
- een korte omschrijving van de aard van de zaak (denk aan plaats/regio, beschrijving misdrijf of geschil, of onderzoeks- of beleidsterrein in geval van bestuursrecht). Hiervoor wordt het onderliggende verzoekschrift of de dagvaarding gebruikt.

Vanuit de journalistiek is meermaals met klem gewezen op het belang van het blijven verstrekken van de tenlastelegging. De Rechtspraak heeft in bestuurlijk overleg met het OM deze zorgen gedeeld. Het is echter een zelfstandige beslissing van het OM om in de toekomst de tenlastelegging wel of niet te delen met de journalistiek.

5. Informatieverstrekking aan het publiek

Niet alleen de informatieverstrekking aan de pers, maar ook die aan het algemene publiek heeft verbetering. **Dat behoort echter niet tot de scope van deze opdracht.** In het eerder genoemde arrest van de Hoge Raad werd ook de plicht van de rechtspraak op dit punt bevestigd. Ook binnen de Rechtspraak is het een al lang gekoesterde wens om de voorlichting aan het publiek over aankomende rechtszaken flink te verbeteren. Momenteel is namelijk slechts bij een zeer beperkt aantal gerechten online informatie in te zien over aankomende rechtszaken.

Met **dit voorstel voor informatieverstrekking aan de journalistiek** kan er relatief eenvoudig – en met weinig extra kosten – **door alle gerechten straks online zittingsinformatie voor het publiek gepubliceerd worden.** Daarbij gaat het de projectgroep specifiek om voorlichting aan algemeen belangstellenden die een bepaalde zaak willen bijwonen of die geïnteresseerd zijn in een bezoek aan een bepaald zaaktype of die gewoon eens een rechtszaak willen bijwonen. Het arrest van de Hoge Raad strekt verder en ziet op de plicht van de Rechtspraak om van alle zaken online zittingsagenda's aan te bieden. Deze opdracht valt buiten de scope van dit voorstel van de projectgroep.

Publieksroosters bestuursrecht, civielrecht en strafrecht

De verrijkte zittingslijsten die aan de pers worden verstrekt, kunnen relatief eenvoudig worden aangepast door alle persoonsgegevens te verwijderen. Wat overblijft is een lijst met per zaak de datum, het tijdstip, het type zaak en de beschrijving van het geschil of de verdenking, zoals die ook voor de pers wordt gemaakt.

aan Henk Naves, Julia Mendlik, Saskia Sicking
cc [Anja Zandbergen](#) [Maartje Bijl](#)
van [Barbara den Uijl](#)
doorkiesnummer 06-46116548
datum 14 januari 2025
onderwerp gesprek journalistiek over informatievoorziening
persrichtlijn 2025

Memo

Aanleiding

Komende maandag 20 januari 2025 staat er om 09:00 uur een fysieke afspraak gepland op de Kneuterdijk tussen een Rechtspraak-delegatie en een afvaardiging van de journalistiek. Onderwerp van gesprek is tweeledig:

1. allereerst gaat het over informatievoorziening aan de journalistiek in relatie tot de persrichtlijn 2025 en
2. het tweede onderwerp gaat over de structurele dialoog over de openbaarheid van Rechtspraak die, volgend uit de evaluatie van de persrichtlijn 2013, opgestart zou moeten worden tussen Rechtspraak en journalistiek.

Deelnemers

Vanuit de journalistiek:

[5.1\(2\)e](#), voorzitter NVJ

[5.1\(2\)e](#), secretaris NVJ

[Jermaine Ellenkamp](#), verslaggever RTL Boulevard

[Saskia Belleman](#), rechtbankverslaggever Telegraaf

Informatievoorziening journalistiek

Al jarenlang leidt de informatievoorziening aan de journalistiek tot heel veel klachten (zie bijvoorbeeld Saskia Belleman onlangs bij [Buitenhof](#) of Renze), bij de Raad voor de rechtspraak maar ook bij lokale gerechten. In de periode van de evaluatie van de persrichtlijn 2013 heeft de journalistiek ook een position paper gepubliceerd over de noodzaak tot het vooraf delen van informatie. Dit position paper is als bijlage toegevoegd.

In de persrichtlijn 2025 is een voorstel voor informatievoorziening (zie bijlage) opgesteld dat voorziet in uniforme informatieverstrekking aan journalisten en – ons inziens – de noodzakelijke gegevens bevat voor journalisten om hun werk goed te

datum 14 januari 2025
onderwerp gesprek journalistiek over
informatievoorziening persrichtlijn
2025
pagina 2 van 3

kunnen doen. Tijdens het overleg van 20 januari zullen we, projectleider [Anja Zandbergen](#) en ik, dit voorstel toelichten aan de journalistiek. In het aansluitende gesprek is het belangrijk samen met de journalisten stil te staan bij de mogelijkheden, onmogelijkheden en dilemma's die er zijn om gegevens te delen.

Henk en Julia kunnen de adviezen die we daarover kregen (van de FG en de landsadvocaat) mondeling toelichten. Hiermee krijgt de journalistiek een beter beeld van wat de afwegingen zijn geweest om te komen tot dit voorstel. Het geeft ons de mogelijkheid om, voorafgaand aan finale besluitvorming in het PRO, helderheid te krijgen of het huidige voorstel ook werkbaar is voor de journalistiek.

- Insteek van het gesprek is te komen tot overeenstemming dan wel begrip en draagvlak voor de gekozen lijn vanuit de Rechtspraak.

Structurele dialoog

Uit de evaluatie van de persrichtlijn 2013 blijkt dat het goed is om, meer nog dan nu het geval is, een structurele dialoog te voeren met de journalistiek over de openbaarheid van Rechtspraak vanuit de gedachte dat we gezamenlijk aan de lat staan voor transparantie, functionele betrouwbaarheid en het functioneren werkprocessen en onderlinge afspraken. De onderzoekers deden de suggestie om in deze gesprekken stil te staan bij bijvoorbeeld het functioneren van de informatievoorziening, het functioneren van duiding door de persrechters/raadsheren en de faciliteiten voor journalisten. Het advies van de onderzoekers was een verslag te maken van deze gesprekken en hierover ook terugkoppeling te geven in bijvoorbeeld het Rechtspraak jaarverslag.

- De insteek van het gesprek over dit onderwerp is een eerste aanzet te maken met deze structurele dialoog en overeenstemming te bereiken over de vorm, frequentie en inhoud van deze serie gesprekken (ook om te voorkomen dat het louter een klaagzang vanuit de journalistiek wordt).

datum 14 januari 2025
onderwerp gesprek journalistiek over
informatievoorziening persrichtlijn
2025
pagina 3 van 3

Bijlages

1. Position paper NVJ
2. Voorstel informatieverstrekking in nieuwe persrichtlijn 2025
3. FG advies
4. Persrichtlijn 2025
5. Evaluatierapport persrichtlijn 2013

Met vriendelijke groet

Barbara den Uijl
Hoofd Communicatie

aan Folkert Jensma, Thomas Bruning (NvJ), Saskia Belleman
(en mogelijk anderen namens het collectief van
rechtbankverslaggevers) Henk Naves, Julia Mendlik, Bart
van Meegen, 5.1(2)e, 5.1(2)e, 5.1(2)e
(Rechtspraak)

van 5.1(2)e
algemeen e-mailadres 5.1(2)e@rechtspraak.nl

datum 19 januari 2026 | bijeenkomst 26 januari 2026 0900 uur
overleg Jaargesprek journalistiek | rechtspraak

Agenda: Jaargesprek landelijke vertegenwoordiging pers | Rvdr

1. Ontwikkelingen informatievoorziening.
2. Accreditatiebeleid – hoe verloopt het tot nu toe? Waar kunnen we aanscherpen, verbeteren of veranderen?
3. Perspassen/toegangspassen.
4. Ervaringen met de invoering van de herziene Persrichtlijn.
5. Welke afspraken maken we voor 2026?

Datum, tijd en locatie

Maandag 26 januari 2026
09.00 – 10.00 uur
Raad voor de rechtspraak
Kneuterdijk – Den Haag

aan Henk Naves, Julia Mendlik, Bart van Meegen
van 5.1(2)e - 5.1(2)e
datum 19 januari 2026
onderwerp Jaargespreek pers 26 januari 2026 0900 uur Rvdr
Aanwezigen Folkert Jensma, Thomas Bruning (NvJ), Saskia Belleman
(en mogelijk anderen namens het collectief van
rechtbankverslaggevers) Henk Naves, Julia Mendlik, Bart
van Meegen, 5.1(2)e, 5.1(2)e, 5.1(2)e
(Rechtspraak)

Jaargespreek landelijke vertegenwoordiging pers 26 januari 2026

Met de inwerkingtreding van de herziene persrichtlijn 2025 hebben we afgesproken jaarlijks overleg te voeren met regionale en landelijke pers, de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NvJ) en het collectief van rechtbankverslaggevers (hierna 'het collectief'). De Raad van de Rechtspraak (Rvdr) spreekt met de twee laatstgenoemde partijen, die de landelijke belangen vertegenwoordigen.

Gespreksonderwerpen | agenda

- Ontwikkelingen informatievoorziening
- Accreditatiebeleid – hoe verloopt het tot nu toe? Waar kunnen we aanscherpen, verbeteren of veranderen?
- Perspassen/toegangspassen.
- Ervaringen met de invoering van de herziene persrichtlijn
- Welke afspraken maken we voor 2026?

Vorbereiding

Informatievoorziening: @5.1(2)e geeft een update over de stand van zaken.

Accreditatiebeleid: @5.1(2)e geeft een update over de stand van zaken (over het algemeen verloopt het accrediteren soepel vanuit de Rechtspraak). We zijn benieuwd naar de visie vanuit de journalistiek en de werkwijze van de NvJ.

Perspassen/toegangspassen: @5.1(2)e geeft korte update. Hoe verloopt het volgens de journalistiek?

datum 19 januari 2026
onderwerp Jaargesprek pers
pagina 2 van 2

Ervaringen met invoering herziene persrichtlijn: zie onderstaande toelichting.

Vanuit de NvJ en het collectief bereiken ons – vanuit communicatie en persvoorlichting Rvdr – veel klachten over het niet naleven van de persrichtlijn. Met de invoering van de herziene persrichtlijn spraken we af zoveel mogelijk uniform te werken binnen de gerechten. Dit lukt onvoldoende, aldus de NvJ en het collectief. Hierover willen zij spreken tijdens het gesprek op 26 januari a.s.

Waar het over gaat:

Meerdere keren per week worden wij benaderd door journalisten die klagen over:

- Het niet naleven van de persrichtlijn, waarbij wordt afgeweken zonder duidelijke argumentatie (soms doordat persvoorlichters anders handelen dan afgesproken, regelmatig doordat voorzitters zich niet conformeren aan de persrichtlijn);
- Gerechten die 'eigen' beleid voeren op het gebied van opnames maken, toewijzen van accreditaties, afwijkingen van de persrichtlijn, informatieverstrekking en toegangscontrole (zoals versnelde toegangspassen);
- De kwaliteit van de dienstverlening die sterk afhankelijk is van de deskundigheid en bereidheid van de persvoorlichters;
- Gerechten die volgens de pers onevenredig hard en ongenueanceerd reageren op fouten van de pers, waardoor van een gelijkwaardige samenwerking onvoldoende sprake is.

Welke afspraken maken we voor 2026?

- Nadere uitwerking van uniform werken binnen de gerechten (bijvoorbeeld door trainingen voor persvoorlichters, doorlopende aandacht in de gerechten, inzet van een expertgroep, etc.);
- Routing van klachten en afwijkingen op de persrichtlijn (een frustratiepunt van zowel de pers als de Rechtspraak);
- Reacties op onderwerpen uit het gesprek (nader te bepalen).

Document nr. 7

Rechtvaardig Transparant Tijdig
Maatschappelijk Toegankelijk

Introductie Persrichtlijn 2024

Augustus 2024_5.1(2)e

inleiding

Vat is er gedaan en op welke manier

De persrichtlijn uit 2013 is geëvalueerd en herzien.

De Persrichtlijn 2024 is nu klaar voor introductie.

Evaluatie:

43 interviews van circa 1,5 uur met presidenten, rechters/raadsheren, officieren van justitie, persvoorlichters, journalisten en advocaten;

Enquête uitgezet, doelgroep: Rechtspraak, OM, Journalistiek, Advocatuur

Evaluatierapport met aanbevelingen opgeleverd (mei 2023)

4 projecten geformuleerd:

1. Accreditatie - Beantwoording van de vraag: Wie is journalist?
2. Informatievoorziening: Welke informatie stellen we beschikbaar aan de pers en op welke manier?
3. Herziening tekst persrichtlijn: Herschrijf de tekst van de persrichtlijn maar laat de inhoud grotendeels intact.
4. Introduceer de hernieuwde persrichtlijn | werkwijze in de gerechten

Herziening tekst Persrichtlijn:

Een schrijfgroep, bestaande uit rechters en persvoorlichters uit 7 verschillende gerechten, heeft de Persrichtlijn herschreven n.a.v. de aanbevelingen in het evaluatierapport en de input uit de geformuleerde projecten.

Een meeleesgroep, bestaande uit (pers)rechters en communicatieafdelingen uit 6 verschillende gerechten + journalisten + Rvdr heeft de herschreven Persrichtlijn voorzien van commentaar;

Schrijfgroep heeft alle commentaren verwerkt en herschreven;

Open consultatie gehouden binnen de Rechtspraak en journalistiek (uit vrijwel alle gerechten zijn reacties gekomen);

Schrijfgroep heeft alle commentaren verwerkt en Persrichtlijn herschreven tot definitieve versie;

Tekstschrijver heeft geholpen om de Persrichtlijn 2024 in klare taal op te stellen.

de afgelopen 1,5 jaar is de evaluatie en herziening van de Persrichtlijn in vele (landelijke) overleggen besproken en toegelicht.

Introductiestappen

Accordering PRO, daarna:

Interne communicatie	Externe communicatie
Landelijke berichtgeving; nieuwe persrichtlijn	Informeren Hoge Raad, OM, NvJ, advocatuur
Introductiebespreking: LOC en LOV's Landelijke persrechtervergadering	Aanpassing Rechtspraak.nl - Persrichtlijn 2024 - Accreditatie
Introductiebijeenkomsten – uitleg werkwijze in de gerechten (of combinatie van gerechten)	Persbericht aankondiging nieuwe Persrichtlijn
Input om professionele gesprek te kunnen voeren in gerechten	Informatie voor rechtszoekende (<i>Persrichtlijn uitgelegd</i>)
Start herziene expertgroep Persrichtlijn	Informeren huidige geaccrediteerde journalisten bestandenpostbus
Werkwijze Persrichtlijn 2024	Procedure aanvragen accreditatie vanaf 1-1-2025
Werkwijze Accreditatie	
Aanbesteding + uitwerking informatievoorziening	

Introductiebijeenkomsten voor gerechten

Vie en wat

Benodigden: Afdelingen communicatie, persrechter en andere geïnteresseerden
Tijdsbesteding: 2,5 uur.
Locatie: Bijeenkomsten worden verspreid over Nederland georganiseerd.

Programma

Persrichtlijn 2024 – wat gaat er veranderen

Behandeling van veel gestelde vragen en dilemma's

Uitleg werkwijze, procedures etc.

Ruimte voor vragen en discussie

inzet middelen

Interne	Externe
• Intro landelijk en intro lokaal • PRO nieuwsbrief • Presentaties en vragenrondes tijdens introductiebijeenkomsten (fysiek en online) • Dilemma's om professionele gesprek te kunnen voeren in de gerechten • Sharepointsites LOV's en LOC • Narrowcasting • Werkprocedures • Handleiding 'hoe om te gaan met Persrichtlijn 2024'	• Persbericht • Direct mail aan direct betrokkenen • Rechtspraak.nl • Mailings reeds geaccrediteerde journalisten • Informatiemateriaal rechtszoekende (brochure, infosheet narrowcasting, R.nl.) • Nieuwjaarsboodschap vz Rvdr

Tijdpad introductie

Wat	Wanneer	Wie	In- extern
Vaststelling in PRO	16 september 2024	PRO	intern
Introductiebijeenkomsten in gerechten en bespreking LOC en LOV's	Oktober – november – december 2024	Projectgroep introductie	intern
Informeren betrokkenen	September / oktober 2024	Opdrachtgevers / projectleider	extern
Landelijke berichtgeving	September 2024	PRO nieuwsbrief + projectleider	intern
Landelijke berichtgeving aanpassen R.nl	Oktober 2024	Rvdr	extern
Uitrollen communicatie & handleiding, werkwijze, materialen etc. intern	Oktober – december 2024	Projectgroep introductie	Intern
Inschrijven accreditatie	September – november 2024	Werkgroep accr.	Intern
Inkoop aanbesteding informatievoorziening	September – april 2025	Werkgroep informatievoorz.	Intern
Vorbereiding in gerechten	Oktober – december 2024	Comm afd lokaal	Intern
Informatie voor rechtzoekende	December 2024	Projectgroep introductie	Extern
Definitieve invoering Persrichtlijn	1-1-2025	Rechtspraak	In- extern

Bijlage

Samenstelling projectgroepen

Schrijfgroep	Informatie-voorziening	Accreditatie	Introductie
5.1(2)e [redacted] (rechter rb Den Haag) - voorzitter 5.1(2)e [redacted] (rechter rb A'dam) 5.1(2)e [redacted] (rechter rb Gelderland) 5.1(2)e [redacted] (persvoorlichter rb R'dam) 5.1(2)e [redacted] (persvoorlichter rb Zeeland WB) 5.1(2)e [redacted] (persvoorlichter hof Den Haag) 5.1(2)e [redacted] (projectleider & hof Amsterdam)	• 5.1(2)e [redacted] (persvoorlichter Rvdr) • 5.1(2)e [redacted] (persvoorlichter rb R'dam) • 5.1(2)e [redacted] (persvoorlichter rb Den Haag)	• 5.1(2)e [redacted] (hfd comm Rvdr) • 5.1(2)e [redacted] (hfd comm rb Oost Brabant) • 5.1(2)e [redacted] • 5.1(2)e [redacted] (NvJ)	• Expertgroep Persrichtlijn • 5.1(2)e [redacted] • 5.1(2)e [redacted] • 5.1(2)e [redacted]
Meeleesgroep	Vertegenwoordigers (bestaande uit (pers)rechters/raadsheren, persvoorlichters, communicatieadviseurs) van rb Amsterdam, rb Midden Nederland, rb Noord Nederland, rb Oost Brabant, rb Den Haag, rb Limburg, Hof Arnhem Leeuwarden, Raad voor de rechtspraak, journalistiek.		